

4. Kompostování

Kompostování je nejpřirozenějším a nejjednodušším způsobem využití některých druhů bioodpadů, které tvoří až polovinu odpadů z domácností a v případě, že jsou ukládány na skládky ohrožují životní prostředí skleníkovými plyny a škodlivými průsaky.

Produkt kompostování je především stabilní humus vznikající přeměnou biologicky odbouratelných látek kombinací aerobních a anaerobních procesů. Objem odpadu se hydrolyzou (rozpadem) bílkovin, sacharidů a tuků snižuje zhruba o 30 %.

Humus je rostlinám všestranně prospěšný – zadržuje v půdě vodu a živiny, zachycuje zdravé škodlivé látky a vyrovnává půdní kyselost. Zvyšuje také kyprost půdy a reguluje i počet a skladbu mikrobů. Tím brání půdní erozi.

Nejlepší je bioodpady kompostovat co nejbližší jejich vzniku, tzn. na zahradě či společně se sousedy před domem nebo je odevzdávat ke zpracování do komunálních kompostáren.

Domácí kompostování (individuální)

Možná by se zdálo, že kompostovat můžete jen když máte vlastní zahrádku. Tak to našťastí není – ke kompostování lze využít i místo v garáži, na balkoně či chodbě nebo dokonce přímo doma v kuchyni, příp. i ve školní třídě nebo ve firemní kanceláři. Na všechna tato místa lze umístit např. vícepatrový vermikompostér, který využívá schopnosti žížal přeměňovat rostlinné zbytky na velmi kvalitní organické hnojivo – vermikompost. Při dodržování správných zásad vermikompostování obsah kompostéru nezapáchá. Pro tyto účely jsou používány speciální druhy žížal, např. tzv. kalifornské žížaly (*Eisenia andrei*), které se rychle množí a intenzivně zpracovávají bioodpady. Na zahradu se hodí nejlépe dřevěné, příp. plastové kompostéry. Pokud si nevyberete na trhu, můžete si vyrobit nějaký svépomocí...

Komunitní kompostování (několik domů či domácností společně)

Pokud žijeme na sídlišti, nebo v řadové bytové zástavbě, může pro nás být pohodlnější kompostovat spolu se sousedy na jednom společném kompostovišti na ulici. Kompostovat mohou i členové zahrádkářské kolonie, žáci a učitelé ve škole či zaměstnanci ve firmě. Vždy je dobré určit odpovědnou osobu, která se o kompostér stará. Získaný kompost lze využívat do truhlíků s květinami ap.

V Evropě se kompostování (ve všech podobách) úspěšně rozvíjí např. ve Velké Británii, v Rakousku na venkově dobře funguje pravidelný svoz bioodpadů přímo od domů, který zajišťují místní farmáři.

V ČR zatím existují pouze první vlašťovky:

- v roce 2006 se na sídlišti U stadionu v Chrudimi do kompostování zapojilo asi 10 mladých rodin s dětmi (projekt realizovalo ekocentrum PALETA);
- v roce 2007 si založili komunitní kompostér i občané pražského sídliště Řepy (z vlastní iniciativy a po administrativním boji s úřady).

Zamykatelný kompostér ze stavební vodovzdorné překližky (plast není vhodný, neboť podléhá UV záření) se dá pořídit za 19 tis. Kč.

Průmyslové kompostárny

Jsou charakteristické tím, že zpracovávají tisíce tun odpadů ročně. Mohou být soukromé nebo komunální (pokud obec cíleně sbírá bioodpad od občanů, což se na území našeho kraje děje dlouhodobě zatím asi pouze v Písku).

Dříve se kompostovalo především v pásových 2–4 m vysokých hromadách na zabezpečených plochách, nyní se prosazují tunelové nebo věžové bioreaktory, které jsou na vstupu průběžně plněny a na výstupu po 10–14 dnech vychází částečně zfermentovaný produkt, který se nechá minimálně měsíc dozrát. Tyto biofermentory dosahují vyšších teplot a zkracují tak dobu dosažení stability substrátu o 2–3 týdny. Fermentační procesy jsou řízeny automaticky, včetně čištění odplynu v biofiltru aby neunikal zápach.

Kompostárny potřebují poměrně hodně strojů – drtiče, štěpkovače, nakladače, překopávače, síta. Proto si je ty menší zapůjčují.

Některé z likvidovaných odpadů z velkoobchodů s ovocem a zeleninou, restaurací, chovů zvířat ap. patří mezi rizikové a proto musí projít tzv. hygienizací, tj. teplotní úpravou, která zlikviduje patogenní mikroorganismy.

Přestože kompostování šetří oproti skládkování prostředky obcí (což bylo pochopeno už i v Praze), zatím se do praxe v jižních Čechách příliš neprosadilo. V několika městech sice proběhly pilotní projekty, ale cílený sběr bioodpadů od občanů (kromě dvou lokalit v Písku) neexistuje. V POH se o kompostování samozřejmě uvažuje, ale realizace je prozatím odsouvána.

Na území Jihočeského kraje je v provozu cca 13 kompostáren s celkovou kapacitou kolem 50 000 tun zpracovaného odpadu a vyprodukovaného kompostu ročně. Kapacita jednotlivých zařízení se však velmi liší – od desítek do desetitisíců tun.

Poněkud šokující je zjištění, že se dnes na území ČR vyprodukuje jen asi desetina množství kompostů vyrobených v roce 1987 (3,8 mil. tun). Po roce 1990, kdy stát přestal výrobu kompostů dotovat byly mnohé kompostárny zlikvidovány. Trochu smutný výsledek v zemi s více než devadesátiletou tradicí průmyslových kompostů (1. řízená kompostárna v provozu v roce 1912).

Navíc dnes o komposty ani není zájem (vzhledem k riziku znečištění těžkými kovy) a trendem je spíše vyrábět ve fermentorech alternativní ekologická paliva, což se vyplatí i finančně. Ovšem půda je tak připravována o přísun organických látek, tím se snižuje úrodnost, dochází k vyplavování živin z půdy, eutrofizaci vod, erozi...

VÍTE, ŽE ...

každoročně probíhá soutěž Miss Kompost, do níž se může přihlásit každý, kdo kompostuje pro vlastní potřebu? Vyhlášení vítězů probíhá na výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích.

Viz <http://www.ekodomov.cz/>

Hnutí Duha, sdružení Calla a Jihočeské matky v roce 2006 iniciovaly petici „Lepší recyklační služby pro jižní Čechy“, kterou podepsalo 3 200 občanů?

INTERNETOVÉ ADRESY:

www.hnutiduha.cz/kompostovani

www.bioplaneta.cz
(rozložitelné bioplasty – kelímky, přístroje, talíře ap.)

PUBLIKACE:

www.hnutiduha.cz/kompostovani/vyuzivani_bioodpadu.pdf
(brožura pro obce)

Komunitní kompostér, Praha – Řepy.

JIHOČESKÉ KOMPOSTÁRNY:

areál JIP Větrní
Bechyně
Borkovice
Drahov (u Veselí nad Lužnicí)
Jarošovice (u Týna nad Vltavou)
Klenovice (areál skládky)
Ledenice (skládky Růžov u ČB)
Leskovice u Radomyšle
Malonty (areál skládky)
Otín (skládky Fedrpuš)
Řídká Blana (areál skládky)
Smrkovice (u Písku)
Uzeničky

v přípravné fázi:
město Blatná
město Vimperk

Drtiče a nakladače v akci. (foto: OS PRO-ODPAD, www.kompostarna.com)

